

# Advies

(A)2082  
28 mei 2020

## Advies over de gevolgen van een uitbreiding van de begunstigden van de sociale elektriciteits- en aardgastarieven

Vastgesteld met toepassing van artikel 23, § 2, 1e lid en lid 2, 2° van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en met toepassing van artikel 15/14, §2, 1e lid en lid 2, 2° van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen

Niet-vertrouwelijk

# INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
EXECUTIVE SUMMARY.....	3
INLEIDING .....	6
1. GERAAMDE FINANCIËLE GEVOLGEN VAN DE VOORSTELLEN IN DE BRIEF VAN DE TWEE GEWESTELIJKE MINISTERS.....	7
1.1. Structurele uitbreiding van de begunstigden van het sociaal tarief op basis van een inkomenscriterium (voorstel a. van de brief).....	7
1.1.1. Eerst: wie zijn de rechthebbenden van de verhoogde tegemoetkoming (RVT)? .....	7
1.1.2. Aantal RVT-begunstigden .....	8
1.1.3. Begunstigden van het sociaal verwarmingsfonds .....	9
1.1.4. Financiële gevolgen van het uitbreidingsvoorstel.....	10
1.2. Gerichte uitbreiding van de begunstigden van het sociaal tarief tot huishoudens die worden getroffen door een inkomensdaling als gevolg van de gezondheids crisis (voorstel b. van de brief) .....	12
1.2.1. Aantal betrokken huishoudens .....	12
1.2.2. Raming van de financiële gevolgen .....	13
2. RAMING VAN DE BUDGETTAIRE IMPACT VAN DE WETSVOORSTELLEN .....	13
2.1. Wetsvoorstel 1208/001 van 29 april 2020 .....	13
2.1.1. Geraamde financiële gevolgen van het voorstel voor de algemene middelen .....	14
2.2. Wetsvoorstel 1195/001 van 27 april 2020 .....	15
2.2.1. Geraamde financiële impact van het voorstel voor de algemene middelen .....	15
3. COMMENTAAR VAN DE CREG .....	16
3.1. Commentaar bij de structurele uitbreiding van de begunstigden van het sociaal tarief (voorstel A van de brief van de gewestelijke ministers van Energie).....	16
3.1.1. Algemene commentaar .....	17
3.1.2. In termen van technische haalbaarheid .....	18
3.1.3. Wat betreft de gevolgen voor de leveranciers.....	19
3.1.4. Wat betreft de naleving van het Europees recht .....	19
3.2. Opmerkingen over een tijdelijke uitbreiding van de begunstigden van het sociaal tarief tijdens de COVID-19-crisis .....	21
3.3. Overige algemene opmerkingen .....	24
4. BESLUIT .....	25
BIJLAGE 1 .....	27
BIJLAGE 2 .....	28

## EXECUTIVE SUMMARY

Op 30 april 2020 en 7 mei 2020 ontving de CREG twee verzoeken om advies, respectievelijk van de federale minister van Energie en van de federale minister van Economie, met betrekking tot een brief die zij ontvingen van de ministers van Energie van de Waalse en de Brusselse regering (zie bijlage 1). De twee gewestelijke ministers van Energie pleiten daarin voor een "*verbreding van de criteria voor de toekenning van het sociaal tarief*". Op 15 mei 2020 werd de CREG door het Commissie van Energie, Milieu en Klimaat van de Kamer van Volksvertegenwoordigers ook gevraagd om een advies uit te brengen over twee wetsvoorstellen die tot doel hadden de begunstigden van het sociaal tarief tijdens de COVID-19-crisis uit te breiden (wetsvoorstellen 1208/001 en 1195/001).

Dit advies, dat op 28 mei 2020 door het directiecomité werd goedgekeurd, is bedoeld om aan deze verschillende verzoeken tegemoet te komen. In eerste instantie analyseert de CREG op verzoek van de twee ministers de budgettaire gevolgen van deze verschillende voorstellen. Vervolgens geeft zij commentaar op de voorgestelde mechanismen en wijst ze op verschillende aandachtspunten.

In de brief van de Brusselse en Waalse ministers van Energie worden twee verschillende verzoeken om uitbreiding gedaan. **Het eerste verzoek heeft tot doel de begunstigden** van het sociaal tarief structureel uit te breiden tot alle huishoudens met een inkomen onder een bepaalde drempel, die het recht op het RVT-statuuut (Rechthebbende verhoogde tegemoetkoming) of op het sociaal verwarmingsfonds (waarvan de inkomensdrempel vergelijkbaar is met die van het RVT-statuuut) zou kunnen geven.

Op basis van de gegevens waarover zij beschikt, is de CREG van oordeel dat een uitbreiding zoals voorgesteld (op basis van het RVT-statuuut) meer dan een verdubbeling van het aantal begunstigden van het sociale elektriciteits- en aardgastarief (+109%) of het equivalent daarvan met zich mee zou brengen. De eenheidstoelagen voor de financiering van de fondsen voor "beschermde klanten" in het kader van de federale bijdrage moeten dus worden verdubbeld om de kosten van een dergelijke uitbreiding te financieren, wat de vraag doet rijzen hoe deze maatregel moet worden bekostigd.

Indien de financiering gebeurd via het federale bijdragemechanisme wordt, zou dit voor een gemiddeld huishouden van 4 personen, met een gemiddeld jaarlijks verbruik van 3,5 MWh elektriciteit en 23,260 MWh aardgas, een stijging van de jaarlijkse factuur betekenen van ongeveer 4,7 EUR voor elektriciteit en ongeveer 11,6 EUR voor aardgas. Voor een kleine professionele gebruiker met een verbruik van 30 MWh/jaar elektriciteit en 300 MWh/jaar aardgas zou de uitbreiding van de begunstigden van het sociaal tarief tot de rechthebbers verhoogde tegemoetkoming op basis van inkomen een verhoging van de jaarlijkse factuur van 39 EUR voor elektriciteit en 164 EUR voor aardgas betekenen.

De voorgestelde uitbreiding zou een netto reële kostenstijging met zich meebrengen van ongeveer 103 miljoen EUR extra voor het sociale tarief voor elektriciteit en ongeveer 84 miljoen EUR extra voor het sociale tarief voor aardgas.

Het **tweede verzoek** om uitbreiding van de twee gewestelijke ministers van Energie houdt meer in het bijzonder verband met de gezondheidscrisis. **Het zou de bedoeling zijn om het sociale tarief toe te kennen aan** huishoudens die getroffen worden door een inkomensdaling als gevolg van de gezondheidscrisis en die onder de drempel vallen, bijvoorbeeld het RVT-statuuut dat recht op het sociale tarief zou geven. De twee gewestelijke ministers van Energie stellen voor om deze eenmalige toekenning te beperken tot huishoudens met een jaarlijks inkomen dat 30% hoger ligt dan het inkomen dat het sociale tarief op basis van het RVT-statuuut mogelijk maakt. Op basis van de gegevens waarover zij beschikt, schat de CREG dat er ongeveer 390.672 gezinnen zijn waarvan het jaarinkomen ligt tussen de inkomensdrempel die recht geeft op het RVT-statuuut en 30% daarboven,

en die als gevolg van een dergelijke uitbreiding een beroep zouden kunnen doen op het sociaal elektriciteitsstarief (237.399 gezinnen voor aardgas).

Als 100% van de mensen die voldoen aan de jaarlijkse inkomensvoorwaarden, hun inkomen zien dalen tot een inkomensniveau lager dan 30% boven de RVT-drempel als gevolg van de COVID-19-crisis, zouden de extra kosten van de maatregel 7 miljoen EUR per maand bedragen voor elektriciteit en 5 miljoen EUR per maand voor aardgas. Deze meer gerichte kosten, die beperkt blijven tot de periode van de gezondheids crisis, komen dus bovenop de geraamde kosten van 103 miljoen EUR en 84 miljoen EUR van het bovengenoemde structurele voorstel.

Dit advies analyseert eveneens de budgettaire impact van de wetsvoorstellen 1208/001 en 1195/001. **Het wetsvoorstel 1208/001** is relatief vergelijkbaar met het wetsvoorstel van de twee gewestelijke ministers van Energie, met dit verschil: (1) dat de financiering zou gebeuren via de algemene middelen, (2) dat de uitbreiding beperkt zou blijven tot de maanden maart tot juni en (3) dat alle personen met een jaarlijks inkomen van minder dan 30% bovenop het inkomen dat recht geeft op het RVT-statuu t, in aanmerking zouden komen voor het sociaal tarief. Volgens de gegevens waarover zij beschikt, schat de CREG dat dit wetsontwerp een toename van het aantal begunstigten van het sociaal elektriciteitsstarief met 870.672 gezinnen en een toename van het aantal begunstigten van het sociaal aardgastarief met 529.079 gezinnen zou betekenen. De kosten van het voorstel voor algemene middelen zouden gemiddeld 28,4 miljoen EUR voor één maand bedragen, d.w.z. ongeveer 113,5 miljoen EUR voor de vier maanden die in het voorstel zijn beoogd.

**Het wetsvoorstel 1195/001** beoogt de uitbreiding van het sociaal tarief voor elektriciteit en gas "*tot personen die de economische gevolgen van COVID-19 ondervinden: werknemers in loondienst die vanaf 13 maart 2020 als volledig of tijdelijk werkloos zijn erkend; zelfstandigen die profiteren van de uitbreiding van het overbruggingsrecht dat tijdelijk is ingevoerd in het kader van COVID-19; personen die vanaf 13 maart 2020 als arbeidsongeschikt zijn erkend*". De kosten zouden ook ten laste komen van de algemene begroting. In dit advies schat de CREG dat dit een toename van het aantal begunstigten van het sociaal tarief met ongeveer 965.138 personen in maart 2020 en met ongeveer 1.102.777 personen in april 2020 zou betekenen.

De kosten van het voorstel zouden dus ongeveer 31,5 miljoen EUR bedragen voor maart en 36 miljoen EUR voor april 2020.

De CREG maakt ook de **volgende algemene opmerkingen** over de uitbreidingsvoorstellen. Wat het voorstel voor een structurele uitbreiding van de begunstigten van het sociaal tarief betreft, deelt de CREG de mening dat een criterium van (lage) inkomens in principe een interessant criterium kan blijken te zijn voor de toekenning van het sociaal tarief. De uitbreiding van het sociaal tarief tot alle rechthebbenden verhoogde tegemoetkoming is echter zeer ingrijpend. Als deze uitbreiding door de federale bijdrage wordt gefinancierd, zou dit ten koste gaan van andere gezinnen, kleine professionele verbruikers, kmo's en bedrijven (voor grote bedrijven zal de impact proportioneel minder of zelfs nihil zijn, aangezien zij profiteren van de degressiviteit of zelfs van de plafonnering, waarvan de kostenstijging ten laste van de staatsbegroting zal komen). De gemiddelde elektriciteitsprijzen zijn echter al hoog, met name in vergelijking met de buurlanden, vooral voor huishoudens, kleine professionele verbruikers en elektro-intensieve bedrijven.

In het advies wordt ook ingegaan op de gevolgen voor de leveranciers, de technische haalbaarheid en de naleving van de Europese wetgeving.

Ten slotte merkt de CREG met betrekking tot de voorstellen voor een uitbreiding van het sociaal tarief beperkt tot de periode van de gezondheids crisis op, dat de doelstelling om mensen te helpen die tijdens de gezondheids crisis met een inkomensdaling worden geconfronteerd, zeker lovenswaardig en nuttig is, maar dat een dergelijk voorstel op grote operationele en praktische moeilijkheden zou stuiten en dus administratief gezien duur zou zijn.

In de huidige omstandigheden van een crisis van deze uitzonderlijke proporties, die leidt tot een inkomensvermindering voor duizenden huishoudens en die ertoe kan leiden dat deze toch al kwetsbare huishoudens ook in energiearmoede terechtkomen, kunnen uitzonderlijke maatregelen ten gunste van de betrokken huishoudens evenwel gerechtvaardigd zijn. De vraag die in dit verband rijst, is wat het meest geschikte mechanisme is om dit doel te bereiken.

Rekening houdend met de urgentie van de te nemen maatregelen vraagt de CREG zich af of een interventie via het bestaande sociale tariefstelsel wel het beste middel is om zo snel mogelijk te reageren. Op dit systeem een beroep doen om de door de huidige crisis getroffen huishoudens te helpen, zelfs tijdelijk, vereist een vrij complex administratief beheer.

In dit verband vraagt de CREG zich af of er niet ook andere maatregelen kunnen worden onderzocht die een minder omslachtige controle en een minder omslachtig administratief beheer inhouden, zoals bijvoorbeeld:

- De organisatie van groepsaankopen en/of informatiecampagnes door de overheid om te kunnen profiteren van de prijsverlagingen die sinds het begin van de crisis zijn vastgesteld en die goedkopere prijzen op de markt zouden garanderen aan kansarme consumenten die niet voldoen aan de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een sociaal tarief, gedropte klanten of begunstigden van een OCMW-tussenkomst in het kader van het OCMW-fonds;
- Een verhoging van de middelen die aan het OCMW worden toegekend om kwetsbare gezinnen te ondersteunen en te helpen hun energiefactuur te betalen;
- De toekenning van een specifieke toelage via werkloosheidsuitkeringen of het overbruggingsrecht.

Ten slotte wijst de CREG er ook op dat het Vlaamse Gewest reeds een maatregel heeft genomen om mensen die op economische werkloosheid COVID-19 zijn geplaatst, te helpen hun water- en energiefactuur te betalen in de vorm van een eenmalige "Water- en energievergoeding". Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft van zijn kant het statuut van beschermde klant uitgebreid, dat recht geeft op het sociale elektriciteits- en gastarief voor Brusselaars die een ingebrekestelling van hun energieleverancier hebben ontvangen en die minstens 14 dagen tijdelijk werkloos zijn of zijn geweest, en voor zelfstandigen die recht hebben of hebben gehad op het overbruggingsrecht. Beide maatregelen worden op gewestelijk niveau gefinancierd. Als de criteria voor de toekenning van het federale sociale tarief op federaal niveau worden verruimd, bestaat het risico dat deze twee maatregelen elkaar, al is het maar gedeeltelijk, overlappen. Wetende dat een dergelijke uitbreidingsmaatregel, zelfs een tijdelijke, aanzienlijke financiële gevolgen zou hebben, vestigt de CREG de aandacht op het belang om overlappende effecten tussen steunmaatregelen zoveel mogelijk te vermijden en op het belang om de verstrekte steunmaatregelen zo "eerlijk" mogelijk te richten.

## INLEIDING

In een brief van 23 april 2020, ontvangen op 30 april 2020, en in een brief van 7 mei 2020, ontvangen op 13 mei 2020, ontving de CREG twee verzoeken om advies, respectievelijk van de minister van Energie en de minister van Economie, met betrekking tot een brief die zij ontvingen van de ministers van Energie van de Waalse en de Brusselse regering (zie bijlage 1). De twee gewestelijke ministers van Energie pleiten daarin voor een "*verbreding van de criteria voor de toekenning van het sociaal tarief*":

- a. *met een inkomenscriterium om financiële steun te verlenen aan huishoudens met een laag inkomen waarvan de uitgaven toenemen met de lockdown. Het inkomenscriterium kan het criterium zijn dat recht geeft op het statuut van rechthebbende verhoogde tegemoetkoming (RVT) of het criterium dat recht geeft op het "Sociaal Verwarmingsfonds".*
- b. *De gerichte toekenning van het sociaal tarief aan huishoudens die getroffen worden door een inkomensvermindering als gevolg van de gezondheids crisis. Deze toekenning zou bestemd zijn voor personen waarvan het inkomen, berekend op maandbasis, tijdens de duur van de lockdown lager zou zijn dan de in 1° vastgestelde drempel. Deze toekenning zou kunnen worden beperkt tot huishoudens waarvan het jaarinkomen 30% hoger ligt dan het inkomen dat het sociale tarief toelaat, zodat de steun kan worden geconcentreerd op de huishoudens die deze daadwerkelijk nodig hebben. "*

Aangezien een dergelijke uitbreiding een impact zou hebben op de federale bijdrage, vraagt de federale minister van Energie het advies van de CREG over deze uitbreiding en de financiële impact ervan op de federale bijdrage voor elektriciteit en aardgas.

Naast de impact van het voorstel op de federale bijdrage, heeft de Minister van Economie de CREG ook gevraagd om de verzoeken van de twee gewestelijke ministers te analyseren met betrekking tot het Europese recht, hun technische haalbaarheid en hun impact op de leveranciers. Zij vraagt de CREG ook om advies over de wetsvoorstellen 1208/1 en 1195/1 die betrekking hebben op de uitbreiding van de begunstigden van het sociaal tarief tijdens de COVID-19-crisisperiode.

Op 15 mei 2020 werd de CREG door het Commissie van Energie, Milieu en Klimaat van de Kamer van Volksvertegenwoordigers ook gevraagd om een advies uit te brengen over twee wetsvoorstellen die tot doel hadden de begunstigden van het sociaal tarief tijdens de COVID-19-crisis uit te breiden (wetsvoorstellen 1208/001 en 1195/001).

Dit advies, dat op 28 mei 2020 door het directiecomité werd goedgekeurd, is bedoeld om aan deze verschillende verzoeken tegemoet te komen. In eerste instantie analyseert de CREG, op verzoek van de federale ministers van Energie en Economie, de financiële gevolgen van deze verschillende voorstellen. Vervolgens formuleert zij opmerkingen over de voorgestelde mechanismen en vestigt ze de aandacht op verschillende punten, met name met betrekking tot de door de minister van Economie naar voren gebrachte elementen.

# 1. GERAAMDE FINANCIËLE GEVOLGEN VAN DE VOORSTELLEN IN DE BRIEF VAN DE TWEE GEWESTELIJKE MINISTERS

In de brief van de Brusselse en Waalse ministers van Energie worden twee verschillende verzoeken om uitbreiding gedaan. Het eerste verzoek om uitbreiding (punt a.) is een verzoek met structurele gevolgen. Het heeft tot doel de begunstigden van het sociaal tarief duurzaam uit te breiden tot alle huishoudens met een inkomen onder een bepaalde drempel, die het recht op het RVT-statuuut of op het sociaal verwarmingsfonds (waarvan de inkomensdrempel vergelijkbaar is met die van het RVT-statuuut) zou kunnen geven.

Het tweede verzoek (punt b.) houdt meer in het bijzonder verband met de gezondheids crisis. Dit zou een eenmalige zijn aan huishoudens die worden getroffen door een inkomensvermindering als gevolg van de gezondheids crisis en die onder de inkomensdrempel vallen die recht geeft op het sociale tarief (zoals gedefinieerd in de uitvoering van de in punt a. voorgestelde uitbreiding, d.w.z., bijvoorbeeld, de inkomensdrempel die recht geeft op het RVT-statuuut).

Hieronder analyseert de CREG achtereenvolgens en met de gegevens waarover zij beschikt, de financiële gevolgen van deze twee uitbreidingsverzoeken.

## 1.1. STRUCTURELE UITBREIDING VAN DE BEGUNSTIGDEN VAN HET SOCIAAL TARIEF OP BASIS VAN EEN INKOMENSCRITERIUM (VOORSTEL A. VAN DE BRIEF)

Het voorstel heeft tot doel het sociale tarief toe te kennen aan alle huishoudens waarvan het inkomen onder de inkomensdrempel ligt die recht geeft op de verhoogde tegemoetkoming of de inkomensdrempel die recht geeft op het sociaal verwarmingsfonds.

### 1.1.1. Eerst: wie zijn de rechthebbenden van de verhoogde tegemoetkoming (RVT)?

Een rechthebbende verhoogde tegemoetkoming (RVT) is een persoon die een hogere terugbetaling voor zijn of haar gezondheidszorg ontvangt, voornamelijk als gevolg van een precaire situatie. De rechthebbenden verhoogde tegemoetkoming kunnen ook aanspraak maken op andere voordelen, met name kortingen op het openbaar vervoer (TEC - NMBS - MIVB - DE LIJN) of voordelen die door bepaalde gemeenten worden toegekend (gratis vuilniszakken of kortingen op de vuilnisbelasting), enz.

Het RVT-statuuut wordt toegekend:

- i. Automatisch aan begunstigden van bepaalde uitkeringen <sup>1</sup>(leefloon, IGO, uitkeringen voor gehandicapten, verhoogde kinderbijslag voor gehandicapte kinderen, etc.), evenals aan niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) en aan wezen. Met uitzondering van de laatste twee categorieën (NBMV en wezen) hebben de "automatische" begunstigden van het RVT-statuuut al recht op het sociale tarief.

---

<sup>1</sup> Zie Bijlage 2.

- ii. Aan mensen met een jaarinkomen onder een bepaalde drempel, na een inkomensonderzoek. Op 1 maart 2020 bedroeg deze drempel 19.557 EUR bruto per jaar voor de titularis <sup>2</sup>(d.w.z. 1.630 EUR bruto per maand) + 3.695 EUR bruto per persoon ten laste (d.w.z. + 308 EUR bruto per maand)<sup>3</sup>. Het inkomensonderzoek wordt uitgevoerd door het ziekenfonds op basis van een verklaring op erewoord, aangevuld met alle nodige bewijsstukken en ondertekend door alle leden van het RVT-huishouden<sup>4</sup>.

Het recht op de verhoogde tegemoetkoming wordt gelijkelijk en automatisch toegekend aan de partner en aan de persoon (personen) ten laste van de persoon die voldoet aan de criteria i. en ii.

### 1.1.2. Aantal RVT-begunstigden

De volgende tabel, waarvan de gegevens afkomstig zijn van het RIZIV, toont het aantal RVT-begunstigden per 31/12/2019. Daarin wordt het onderscheid gemaakt tussen de rechthebbenden verhoogde tegemoetkoming naargelang deze wordt toegekend op basis van het sociaal statuut of het inkomen.

Tabel 1: Rechthebbenden verhoogde tegemoetkoming (RVT) op 31/12/2019

	RVT sociaal voordeel	RVT volgens inkomen	TOTAAL RVT
<b>Gerechtigden</b>	626.659	684.946	1.311.605
<b>Personen ten laste<sup>5</sup></b>	346.679	464.246	810.925

Bron: Personeelsgegevens, Directie Toegankelijkheid, Dienst voor administratieve controle, RIZIV.

Zoals reeds vermeld, kan, gezien de zeer grote overeenkomst tussen de statuten die het recht op verhoogde tegemoetkoming (RVT) openen en de statuten/voorwaarden die het recht op het sociaal tarief openen, worden overwogen dat de rechthebbenden die in de kolom "RVT sociaal voordeel" zijn vermeld, reeds recht hebben op het sociaal tarief<sup>6</sup>.

<sup>2</sup> Zie het koninklijk besluit van 15 januari 2014 betreffende de verhoogde verzekeringstegemoetkoming bedoeld in artikel 37, § 19, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen gecoördineerd op 14 juli 1994

<sup>3</sup> Om vast te stellen dat het jaarlijkse gezinsinkomen onder het plafond ligt, wordt het bruto belastbare gezinsinkomen in aanmerking genomen. Met betrekking tot inkomsten uit onroerend goed wordt alleen rekening gehouden met inkomsten uit onroerend goed waarvan een lid van het huishouden op het moment dat de aanvraag wordt ingediend, eigenaar, vruchtgebruiker of bezitter is.

<sup>4</sup> In het kader van de aanvraag voor de verhoogde tegemoetkoming geldt een referentieperiode van één kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarin de aanvraag wordt ingediend, waarin het betrokken huishouden aantoont dat het een bescheiden inkomen heeft genoten. Deze periode van één jaar is niet van toepassing op weduwen, eenoudergezinnen, reeds 1 jaar uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, invaliden, gepensioneerden, personen die als gehandicapt zijn erkend en geen uitkering ontvangen.

<sup>5</sup> In tabel 1 wordt een onderscheid gemaakt tussen rechthebbenden en personen ten laste. In het sociaal tarief mag geen rekening worden gehouden met personen ten laste. Een persoon ten laste leeft immers onder hetzelfde dak als de gerechtigde. De afnemer van elektriciteit en/of gas die het sociaal tarief zou genieten voor een RVT-rechthebbende en voor zijn personen ten laste, zou dus dezelfde zijn. Deze gegevens zijn daarom alleen ter illustratie opgenomen.

<sup>6</sup> De categorieën die op basis van het sociaal voordeel recht geven op het RVT-statuu, zijn identiek aan de categorieën die recht geven op het sociaal tarief, met uitzondering van de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV), die op 31.12.2019 1.395 personen bedroegen, en weeskinderen.



Het aantal begunstigden van het sociale elektriciteitstarief in 2019 (438.309) vertegenwoordigt echter slechts 70% van het aantal begunstigden van het "RVT sociaal voordeel" (626.659): de verklaring is waarschijnlijk dat twee "RVT sociaal voordeel"-rechthebbenden (bv. twee personen die een IGO of leefloon genieten) tot hetzelfde huishouden kunnen behoren en dus slechts kunnen worden opgenomen als één enkele eenheid die een beroep kan doen op het sociale tarief (deze twee RVT-rechthebbenden hebben samen slechts één en dezelfde elektriciteitsrekening die van het sociaal tarief profiteert). Een andere verklaring kan zijn dat sommige RVT-rechthebbenden het sociaal tarief niet aanvragen (bijvoorbeeld een persoon die geniet van de IGO en in een rusthuis woont).

De "nieuwe rechthebbenden" die met de voorgestelde uitbreiding voor het sociaal tarief in aanmerking zouden komen, zouden dus de personen zijn die in de kolom "RVT volgens inkomen" (684.946) zijn opgenomen.

Merk op dat het moeilijk te schatten is hoeveel van deze 684.946 "RVT volgens inkomen"-rechthebbenden vertegenwoordigd zijn en in aanmerking zouden kunnen komen voor de voorgestelde uitbreiding van het sociaal tarief. Inderdaad, twee "RVT naar inkomen"-rechthebbenden kunnen onder hetzelfde dak wonen (bijvoorbeeld in het geval van een gezin waar beide ouders een laag inkomen hebben) en dus slechts één elektriciteits-/gasrekening hebben waarvoor het sociaal tarief zou worden toegepast. Het is echter waarschijnlijk dat de verhouding tussen het aantal huishoudens en het aantal rechthebbenden dezelfde is (70%) als bij de bovengenoemde "RVT sociaal voordeel". Er zouden dus potentieel 480.000 extra begunstigden van het sociaal elektriciteitstarief zijn.

Met andere woorden, op basis van de RIZIV-tabel kan worden geschat dat als het voorstel wordt aanvaard, **het aantal begunstigden van het sociaal elektriciteitstarief meer dan verdubbelt (+109%). Naar analogie zou deze verdubbeling ook worden opgemerkt op het niveau van de begunstigden van het sociaal aardgastarief.**

### **1.1.3. Begunstigden van het sociaal verwarmingsfonds<sup>7</sup>**

De begunstigden van het Sociaal Verwarmingsfonds zijn vergelijkbaar.

De vzw "Sociaal Verwarmingsfonds" komt immers tussenbeide voor de RVT-begunstigden en voor personen die aantonen dat hun inkomen onder dezelfde drempel ligt als die welke recht geeft op het RVT-statuuut, d.w.z. personen waarvan het jaarlijks bruto belastbaar inkomen lager is dan of gelijk is aan 19.957 EUR, vermeerderd met 3.695 EUR per persoon ten laste. In het geval van het sociaal verwarmingsfonds wordt het inkomensonderzoek uitgevoerd door het OCMW.

Er dient op gewezen te worden dat ook personen met een schuldenlast<sup>8</sup> er recht op kunnen hebben. In die zin dekt het sociaal verwarmingsfonds meer potentiële begunstigden dan het RVT-statuuut. Aangezien in de brief van de ministers van Energie wordt voorgesteld het toepassingsgebied uit te breiden op basis van het inkomenscriterium, is het echter niet nodig om bij de berekening van de financiële gevolgen specifiek rekening te houden met deze personen.

Aangezien de inkomensdrempels voor de toegang tot de verhoogde tegemoetkoming (RTV) en het sociaal verwarmingsfonds identiek zijn, kan worden gesteld dat de uitbreiding van de begunstigden

---

<sup>7</sup> De vzw Sociaal Verwarmingsfonds grijpt gedeeltelijk in bij de betaling van de stookkosten van mensen die zich in een precare financiële situatie bevinden. Het gaat om facturen voor stookolie, lamppetroleum (type c), propaangas in bulk.

<sup>8</sup> Personen die in aanmerking komen voor schuldbemiddeling of een collectieve schuldvereffening en die niet in staat zijn hun stookkosten te betalen.

van het sociaal tarief tot personen met een inkomen onder de drempel die recht geeft op het sociaal verwarmingsfonds, ook **een verdubbeling van het aantal begunstigden** zou betekenen (+109%).

#### **1.1.4. Financiële gevolgen van het uitbreidingsvoorstel**

##### *1.1.4.1. Impact op het niveau van de federale bijdrage*

De toekenning van het sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas wordt gefinancierd door middel van twee eenheidstoelagen die zijn opgenomen in de federale bijdrage die van toepassing is op de hoeveelheden energie die uit het transmissienet worden afgenomen.

In 2020 bedragen deze eenheidstoelagen<sup>9</sup> 1,5508 EUR/MWh voor elektriciteit en 0,5816 EUR/MWh voor aardgas. We merken hierbij evenwel op dat deze toeslagen ook de kosten van de in 2019 ingevoerde sociale tariefbevrozingen omvatten, waarvan een deel van de financiering wordt gerealiseerd via de eenheidstoelage die in 2020 van toepassing is. In het kader van de financiële simulatie van de gevolgen van de voorgestelde uitbreiding moet het effect van de bevrozing bij de berekening buiten beschouwing worden gelaten<sup>10</sup>.

Zoals vermeld in de punten 1.1.2 en 1.1.3 zou met de voorgestelde uitbreiding van de begunstigden van het sociaal tarief het aantal personen dat recht heeft op het sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas met ongeveer 109% toenemen.

Door het effect op de eenheidstoelagen te vereenvoudigen, kunnen we er vanuit gaan dat zij globaal gezien met 209% vermenigvuldigd zouden kunnen worden. De toeslagen zouden dus ongeveer 2,6 EUR/MWh voor elektriciteit en 1 EUR/MWh voor aardgas bedragen.

**Voor een gemiddeld huishouden van 4 personen**, met een gemiddeld jaarlijks verbruik van 3,5 MWh elektriciteit en 23,260 MWh aardgas, zou de uitbreiding van de begunstigden van het sociaal tarief tot de rechthebbenden verhoogde tegemoetkoming ongeveer een **verhoging van de jaarlijkse factuur van 4,7 EUR voor elektriciteit en 11,6 EUR voor aardgas betekenen**.

---

<sup>9</sup> Eenheidstoelagen zoals gepubliceerd door de CREG voor de financiering van de toepassing van de sociale tarieven (maximumprijzen voor de levering van elektriciteit en aardgas aan beschermde residentiële klanten met een bescheiden inkomen of in een kwetsbare situatie). We noteren ook dat er degressieve schijven zijn voor professionele verbruikers die meer dan 20 MWh/jaar elektriciteit afnemen en voor verbruikers die meer dan 20.000 MWh/jaar aardgas afnemen. De regelgeving voorziet ook in een plafond vanaf 250.000 EUR per jaar voor elektriciteit en vanaf 750.000 EUR per jaar voor aardgas.

<sup>10</sup> We herinneren eraan dat de sociale tarieven in 2019 bij wijze van uitzondering voor 6 en 12 maanden werden bevroren, waardoor het verschil tussen het standaardtarief en het sociale tarief groter werd. Het volledige verschil ("standaard"-vorderingen + bijkomende kosten in verband met de bevrozing in 2019) zal in 2020 door de leveranciers van de CREG worden opgeëist. De toeslag "beschermde klanten" voor 2020 houdt dus rekening met deze totale kosten. Om de impact die dit zou kunnen hebben op elke residentiële klant op een duurzame basis in te schatten, is het dus noodzakelijk om de uitzonderlijke meerkosten als gevolg van de bevrozing van de sociale tarieven voor 2019 buiten beschouwing te laten.

Tabel 2: Geschatte financiële impact van de gevraagde uitbreiding op de gemiddelde jaarlijkse factuur van de huishoudens met een elektriciteitsverbruik van 3,5 MWh/jaar en een gasverbruik van 23,26 MWh/jaar

	Werkelijke toeslag 2020 (EUR/MWh)	Toeslag 2020 herberekend zonder rekening te houden met het effect van de bevrozing van de sociale tarieven 2019 (EUR/MWh)	ZONDER UITBREIDING Gemiddelde jaarlijkse kosten voor een huishouden van 4 personen voor de financiering van het sociaal tarief in 2020, exclusief het effect van de bevrozing in 2019 (EUR/jaar)	MET UITBREIDING Gemiddelde jaarlijkse kosten voor een huishouden van 4 personen voor de financiering van het sociaal tarief met RVT-uitbreiding en exclusief het effect van de bevrozing in 2019 (EUR/jaar)	Jaarlijkse stijging van de kosten van de maatregel voor de gemiddelde huishoudelijke afnemer (EUR/jaar)
Elektriciteit	1,5508	1,25	4,4	9,1	4,7
Gas	0,5816	0,5	11,6	24,2	12,6
TOTAAL			<b>16,0</b>	<b>33,3</b>	<b>17,3</b>

Voor een kleine professionele verbruiker met een jaarlijks verbruik van 30 MWh elektriciteit <sup>11</sup> en 300 MWh aardgas zou de uitbreiding van de begunstigden van het sociaal tarief tot de rechthebbenden verhoogde tegemoetkoming een **verhoging van de jaarlijkse factuur van 39 EUR voor elektriciteit en 164 EUR voor aardgas betekenen.**

Tabel 3: Geschatte impact van de gevraagde uitbreiding op de jaarlijkse factuur van een kleine professionele verbruiker

	Gemiddeld verbruik kleine professionele verbruiker (MWh/jaar)	ZONDER UITBREIDING Gemiddelde jaarlijkse kosten voor een kleine professionele verbruiker (EUR/jaar)	MET UITBREIDING Gemiddelde jaarlijkse kosten voor een kleine professionele verbruiker (EUR/jaar)	Jaarlijkse verhoging van de kosten van de maatregel voor een kleine professionele verbruiker (EUR/jaar)
Elektriciteit	30	36	74	39
Aardgas	300	150	314	164
TOTAAL		<b>186</b>	<b>388</b>	<b>202</b>

Globaal zou de voorgestelde uitbreiding in totaal **103 miljoen EUR** kosten voor het sociale elektriciteitstarief en **84 miljoen EUR** voor het sociale aardgastarief, d.w.z. in totaal **187 miljoen EUR** extra kosten per jaar.

We merken evenwel op dat het hier slechts gaat om cijfers die als **grootteorde** worden gegeven. De impact van een dergelijke maatregel zou immers zichtbaar moeten zijn in de berekening van de federale bijdrage voor 2021 voor elektriciteit en aardgas. De berekening van de federale bijdrage voor 2021 voor elektriciteit en aardgas, en bijgevolg de reële impact van het geanalyseerde voorstel, is echter voorbarig omdat de CREG nog niet op de hoogte is van de bedragen die in september en december 2020 door de transmissienetbeheerders voor elektriciteit en aardgas zullen worden gestort in de fondsen en in het bijzonder in het fonds voor "beschermde klanten

<sup>11</sup> Voor de eerste 20 MWh die worden verbruikt, zal het bedrijf de normale federale bijdrage betalen. Voor een verbruik tussen 20 MWh en 30 MWh zal het bedrijf profiteren van een degressiviteit van 15% op de federale bijdrage. Voor aardgas geldt de degressiviteit slechts vanaf 20.000 MWh, dus het bedrijf zal er niet van profiteren.

elektriciteit/aardgas". Deze onzekerheid wordt versterkt door de (nog niet meetbare) impact van de crisis op het verbruik en het temperatureffect van de laatste twee maanden.

## **1.2. GERICHTE UITBREIDING VAN DE BEGUNSTIGDEN VAN HET SOCIAAL TARIEF TOT HUISHOUDENS DIE WORDEN GETROFFEN DOOR EEN INKOMENS DALING ALS GEVOLG VAN DE GEZONDHEIDSCRISIS (VOORSTEL B. VAN DE BRIEF)**

Dit uitbreidingsvoorstel is financieel bijzonder moeilijk in te schatten. De praktische details van dit voorstel blijven immers onduidelijk. Wat zou bijvoorbeeld de "lockdownperiode" zijn waarmee rekening moet worden gehouden (vanaf welke datum tot welke datum)? En vooral, hoeveel mensen zouden voor een dergelijke maatregel in aanmerking komen? Bij gebrek aan preciezere elementen of informatie die de CREG in staat stellen om deze punten te beoordelen, is het uiterst moeilijk om de financiële impact van dit tweede voorstel tot uitbreiding van het sociale tarief in te schatten. Niettemin maakt de CREG, in dit deel, ramingen op basis van veronderstellingen wanneer zij niet over de gegevens beschikt.

### **1.2.1. Aantal betrokken huishoudens**

Zoals vermeld in de brief van de twee gewestelijke ministers stellen zij voor het sociaal tarief alleen toe te kennen *"aan personen wier inkomen, berekend op maandbasis, tijdens de lockdownperiode lager zou zijn dan de in punt 1 vastgestelde drempel (d.w.z. de RVT-drempel)"*.

De brief preciseert trouwens dat *"deze toekenning zou kunnen worden beperkt tot huishoudens waarvan het jaarinkomen 30% hoger ligt dan het inkomen dat het sociaal tarief toelaat, zodat de steun kan worden geconcentreerd op de huishoudens die deze daadwerkelijk nodig hebben."*

Het voorstel van de twee gewestelijke ministers legt dus een dubbele voorwaarde op:

- a. Tijdens de duur van de *lockdown*, op maandbasis een inkomen hebben dat onder de vastgestelde inkomensdrempel (in dit geval de RVT-drempel) ligt;
- b. Op jaarbasis een inkomen hebben dat maximaal 30% hoger ligt dan het inkomen dat recht geeft op het sociaal tarief;

We vermelden eveneens dat dit voorstel een aanvulling is op het structurele voorstel.

#### **1.2.1.1. Met betrekking tot voorwaarde b.**

Volgens de gegevens van de FOD Economie waren er 558.103 huishoudens waarvan het belastbaar inkomen ligt tussen de drempel die recht geeft op een RVT-inkomen en de bijkomende drempel van 30% boven de RVT-drempel<sup>12</sup>. Het is waarschijnlijk dat de verhouding tussen dit aantal huishoudens en het aantal huishoudens dat daadwerkelijk het sociaal tarief zou genieten, dezelfde is (70%) als bij de bovengenoemde "RVT sociaal voordeel". We kunnen dus ramen dat 390.672 huishoudens mogelijk vallen onder de jaarinkomensvoorwaarde (naast de 480.000 huishoudens die hierboven al berekend werden).

---

<sup>12</sup> Dit zijn de gegevens van 2018, gebaseerd op de inkomsten van 2017 (laatste beschikbare gegevens). De drempels die in aanmerking zijn genomen om het aantal betrokken huishoudens te schatten, zijn dus de drempels die in 2017 van kracht waren, namelijk: bruto belastbaar inkomen tussen 18.730,66 EUR per persoon (+ 3.467,55 EUR per persoon ten laste) en 24.349 + 3.467,55 EUR per persoon ten laste.

### 1.2.1.2. Met betrekking tot voorwaarde a.

Het is zeer moeilijk in te schatten hoeveel van deze 390.672 huishoudens met een inkomen tussen de twee drempels (RVT-drempel en RVT+30%-drempel) door de coronaviruscrisis worden getroffen in de mate dat hun inkomen daalt tot de drempel die recht geeft op het RVT-statuuut, d.w.z. een maandelijks inkomen van 1.630 bruto EUR (+ 308 EUR per persoon ten laste). Om de financiële impact te berekenen, worden daarom verschillende simulaties uitgevoerd.

### 1.2.2. **Raming van de financiële gevolgen**

**In de eerste plaats moet worden opgemerkt dat dit voorstel een aanvulling vormt op het structurele voorstel waarvan de financiële gevolgen in punt 1.1 werden berekend.** Daarom nemen we in de onderstaande financiële berekening alleen de extra rechthebbenden als gevolg van de coronaviruscrisis op.

**Als 100% van de mensen die voldoen aan de jaarlijkse-inkomensvoorwaarden, hun inkomen zien dalen tot een inkomensniveau onder de RVT-drempel** (teruggebracht op maandelijks basis) als gevolg van de COVID-19-crisis, **zullen de extra kosten van de maatregel 7 miljoen EUR per maand bedragen voor elektriciteit en 5 miljoen EUR per maand voor aardgas** voor een aantal begunstigden dat wordt geschat op 390.672 huishoudens voor elektriciteit en 237.399 huishoudens voor aardgas (die moeten worden geteld bij de huishoudens die reeds zijn inbegrepen in hoofdstuk 1.1).

**Als 50% van de mensen die voldoen aan de jaarlijkse-inkomensvoorwaarden, hun inkomen zien dalen tot een inkomensniveau onder de RVT-drempel** als gevolg van de COVID-19-crisis, **zal de kostprijs van de maatregelen de helft bedragen van de bovenvermelde kostprijs.**

## 2. **RAMING VAN DE BUDGETTAIRE IMPACT VAN DE WETSVOORSTELLEN**

### 2.1. **WETSVOORSTEL 1208/001 VAN 29 APRIL 2020**

*Dit voorstel is gebaseerd op de vaststelling dat "De Covid-19-crisis de armoede versterkt. Naar aanleiding van de coronacrisis dreigt ook de energiearmoede te verergeren. Belgen die in armoede leven, hebben onevenredig veel last van de gevolgen van de coronacrisis omdat ze geen financiële reserves hebben en de (digitale) kloof groot is. Kwetsbare personen en huishoudens worden meer getroffen door deze crisis. Het is de taak van de overheden om de gevolgen van deze crisis te verzachten. Sinds 13 maart 2020, de dag waarop de coronamaatregelen en sociale afstandsregels werden ingevoerd, zijn veel mensen economisch zwaar getroffen. Ze hebben geen inkomen of slechts een deel van hun gebruikelijke inkomen."*

Bijgevolg beoogt het wetsvoorstel de doelgroep voor de toekenning van het sociaal gas- en elektriciteitsstarief tijdens de periode van de coronamaatregelen te verruimen op een wijze die vrij gelijkaardig is aan die welke door de twee gewestelijke ministers van Energie onder punt b is voorgesteld: personen waarvan het jaarlijks bruto belastbaar inkomen onder een plafond ligt dat is gedefinieerd als 30% boven de drempel die recht geeft op het RVT-statuuut.

We merken evenwel op dat het wetsvoorstel, in tegenstelling tot het voorstel van de twee gewestelijke ministers, geen bewijs vereist dat het maandelijks inkomen in de periode van de gezondheids crisis onder de RVT-drempel ligt. Als de inkomens onder het RVT-plafond plus 30% liggen, is dit voldoende om van de maatregel te kunnen profiteren.

Een ander belangrijk verschil in het wetsvoorstel ten opzichte van het voorstel van de twee gewestelijke ministers, is de financiering van de maatregel. Terwijl het voorstel van de gewestelijke ministers er, zonder dit met zoveel woorden te zeggen, op neerkomt het voorstel via de federale bijdrage te financieren, vermeldt het wetsvoorstel 1208/001:

*"Wat de afnemers betreft, mag de financiering van deze tijdelijke uitbreiding van de doelgroep geen invloed hebben op de elektriciteits- en/of gasfactuur, wat betekent dat ze niet door de federale bijdrage kan worden gefinancierd. Daarom bepaalt het wetsvoorstel dat de bepalingen betreffende de federale bijdrage niet van toepassing zijn. Dit betekent dat de financiering uit algemene middelen zal moeten komen."*

We noteren eveneens dat het wetsvoorstel de periode specificiert waarin deze maatregel van toepassing zou zijn: tussen 1 maart 2020 en 30 juni 2020, d.w.z. gedurende 4 maanden.

Wat ten slotte de administratieve lasten betreft, precificeert het wetsontwerp, in dezelfde geest als die welke de CREG in hoofdstuk 3 voorstaat, *"Wij bevelen ook aan dat de administratieve handelingen niet onder de verantwoordelijkheid van de leveranciers vallen en dat het principe van de automatische toekenning wordt gehandhaafd. Het enige wat nodig is, is dat de nodige attesten naar de FOD Economie worden gestuurd, zodat ze in de verslagen aan de leveranciers kunnen worden opgenomen. "*

### **2.1.1. Geraamde financiële gevolgen van het voorstel voor de algemene middelen**

Zoals uiteengezet in de hoofdstukken 1.1 en 1.2 zou de uitbreiding van de begunstigden van het sociaal tarief tot personen met een inkomen onder het RVT-inkomen betrekking hebben op ongeveer 480.000 nieuwe huishoudens die profiteren van het sociaal tarief voor elektriciteit en 292.000 nieuwe huishoudens die profiteren van het sociaal tarief voor aardgas.

Op basis van gegevens over het inkomen vóór belastingen kan de uitbreiding van het sociaal tarief tot alle huishoudens met een inkomen tussen het inkomensplafond dat recht geeft op het RVT-statuut en 30% boven dit plafond worden geschat op 390.672 bijkomende begunstigden van het sociaal tarief voor elektriciteit en 237.399 bijkomende begunstigden van het sociaal tarief voor gas.

De kosten van het voorstel voor algemene middelen zouden dus gemiddeld 28,4 miljoen EUR voor één maand bedragen, d.w.z. **113,5 miljoen EUR voor de vier maanden die in het wetsvoorstel zijn bepaald.**

Tabel 4: Raming van het aantal betrokken huishoudens en de financiële gevolgen voor de algemene middelen (miljoen EUR) van het wetsontwerp 1208/001

	ST Elektriciteit	ST Aardgas
Aantal begunstigden 2019	438.309	266.346
Geschat aantal extra begunstigden met het wetsvoorstel	870.672	529.079
Terugbetaling aan leveranciers door het Fonds beschermde klanten in 2019 (miljoen EUR)	94,5	77,0
Terugbetaling aan leveranciers door het Fonds beschermde klanten berekend op maandbasis (miljoen EUR)	7,9	6,4
Geraamde extra maandelijkse kosten van het voorstel (miljoen EUR)	15,6	12,7

## 2.2. WETSVORSTEL 1195/001 VAN 27 APRIL 2020

Wetsvoorstel 1195/001 is ook gebaseerd op de vaststelling dat de COVID-19-pandemie die het land treft, aanzienlijke economische gevolgen zal hebben en ook een grote impact zal hebben op alle burgers. Om de huishoudens te helpen waarvan de inkomens zullen terugvallen als gevolg van de COVID-19-crisis, beoogt het wetsvoorstel de uitbreiding van het sociaal tarief voor elektriciteit en gas *"tot personen die de economische gevolgen van COVID-19 ondervinden: werknemers in loondienst die vanaf 13 maart 2020 als volledig of tijdelijk werkloos zijn erkend; zelfstandigen die profiteren van de uitbreiding van het overbruggingsrecht dat tijdelijk is ingevoerd in het kader van COVID-19; personen die vanaf 13 maart 2020 als arbeidsongeschikt zijn erkend"*.

Wat de duur van de maatregel betreft, wordt vermeld dat *"Zij [de mensen die de maatregel kunnen genieten] dus beschermde residentiële afnemers zullen worden tot de huidige gezondheidscrisis voorbij is"*.

Met betrekking tot de tenlasteneming wordt, net als in het geval van wetsvoorstel 1208 van 29 april 2020, ook vermeld dat deze niet via de federale bijdrage zou worden gefinancierd. De ontwikkelingen ervan specificeren inderdaad: *"Deze tijdelijke maatregel, ten laste van de staatsbegroting, wordt automatisch in aanmerking genomen voor elke persoon op basis van zijn of haar eigen statuut."*

### 2.2.1. Geraamde financiële impact van het voorstel voor de algemene middelen

Volgens de gegevens die de RVA op 18 mei 2020 aan de CREG meedeelde, zijn er 1.030.361 werknemers voor wie de werkgever in maart 2020 een aangifte van tijdelijke werkloosheid wegens COVID-19 heeft ingediend. In april 2020 waren dat 1.218.140 werknemers.

Volgens de cijfers van het RSVZ hebben de sociale verzekeringsfondsen in maart 2020 338.407 betalingen van "overbruggingsrecht"-inkomens verricht; in april 2020 waren dat er 345.255.

De CREG beschikt niet over gegevens over personen die vanaf 13 maart als arbeidsongeschikt zijn erkend. Bij gebrek aan gegevens schat de CREG deze op 10.000 huishoudens in maart 2020 en op 12.000 in april 2020.

Tabel 5: Geschat aantal begunstigden van het wetsvoorstel 1195/001 in de maanden maart en april 2020

	<b>Maart 2020</b>	<b>April 2020</b>
Begunstigden economische werkloosheid COVID-19	1.030.361	1.218.140
Begunstigden overbruggingsrecht	338.407	345.255
Geschatte begunstigden arbeidsongeschiktheid	10.000	12.000
<b>TOTAAL</b>	<b>1.378.768</b>	<b>1.575.395</b>
<b>70% TOTAAL<sup>13</sup></b>	<b>965.138</b>	<b>1.102.777</b>

De kosten van het voorstel zouden dus ongeveer 31,5 miljoen EUR bedragen voor maart en 36 miljoen EUR voor april 2020.

Tabel 6: Financiële gevolgen van de uitbreiding voor de algemene middelen van het wetsvoorstel 1195/001 (in miljoen EUR)

	<b>Maart 2020</b>	<b>April 2020</b>
Kosten sociaal tarief elektriciteit	17,3	19,8
Kosten sociaal tarief aardgas	14,1	16,1
<b>TOTAAL</b>	<b>31,5</b>	<b>36,0</b>

### 3. COMMENTAAR VAN DE CREG

#### 3.1. COMMENTAAR BIJ DE STRUCTURELE UITBREIDING VAN DE BEGUNSTIGDEN VAN HET SOCIAAL TARIEF (VOORSTEL A VAN DE BRIEF VAN DE GEWESTELIJKE MINISTERS VAN ENERGIE)

Zoals hierboven vermeld, bevat de brief van de Brusselse en Waalse ministers van Energie twee verschillende verzoeken om uitbreiding. Het eerste verzoek om uitbreiding (punt a.) is een verzoek met structurele gevolgen. Het heeft tot doel de begunstigden van het sociaal tarief duurzaam uit te breiden tot alle huishoudens met een inkomen onder een bepaalde drempel, die het recht op het RVT-statuut of op het sociaal verwarmingsfonds (vergelijkbare inkomensdrempel) zou kunnen geven.

Er zijn verschillende overwegingen in verband met dit verzoek.

<sup>13</sup> De CREG is van mening dat sommige begunstigden van deze steun onder hetzelfde dak wonen of al profiteren van het sociaal tarief (vanwege andere criteria). Als gevolg daarvan zal het aantal nieuwe huishoudens dat het sociaal tarief zal krijgen, lager zijn dan het totale aantal begunstigden van de steun. Om hiermee rekening te houden, schat de CREG dat 70% van de huishoudens het sociaal tarief zal krijgen (dezelfde verhouding als die welke wordt waargenomen wat betreft het sociaal voordeel RVT en het sociaal tarief). De CREG heeft geen informatie om te weten of deze schatting al dan niet correct is.



### 3.1.1. Algemene commentaar

Eerst en vooral deelt de CREG de mening dat een criterium van (lage) inkomens **in principe** een **interessant criterium** kan blijken te zijn voor de toekenning van het sociaal tarief. Zoals de CREG-studie F2012<sup>14</sup> heeft aangetoond, kan het gewicht van de elektriciteits- en aardgasfactuur in het budget van de Belgische huishoudens bijzonder zwaar zijn voor de gezinnen in de lagere inkomensklassen, in het bijzonder voor de eenoudergezinnen en de alleenstaanden die onder de huidige voorwaarden niet in aanmerking komen voor het sociaal tarief. Die voorwaarden zijn namelijk gebaseerd op het "statuut" van de personen (begunstigden van het leefloon, de IGO enz.) en bereiken niet altijd alle personen die het meest worden geconfronteerd met moeilijkheden om de elektriciteits- en gasrekeningen te betalen<sup>15</sup>.

De uitbreiding van het sociaal tarief tot alle rechthebbenden verhoogde tegemoetkoming is echter **zeer ingrijpend**. Dit zou, volgens de ramingen, gepaard gaan met **meer dan een verdubbeling** van het aantal begunstigden van het sociaal tarief. Als deze uitbreiding wordt gefinancierd door de federale bijdrage, zoals momenteel bepaald in de regelgeving, betekent dit een verhoging van de elektriciteits- en aardgasfactuur van alle andere Belgische huishoudens, kleine professionele verbruikers en bedrijven die niet profiteren van de degressiviteit en de plafonnering van de federale bijdrage. Een dergelijke uitbreiding zou dus ten koste gaan van andere huishoudens en kleine professionele verbruikers en bedrijven. De gemiddelde prijzen van elektriciteit en aardgas voor Belgische huishoudens, kleine professionele verbruikers en bedrijven zijn echter al hoog, vooral in vergelijking met de buurlanden, zoals blijkt uit de recente studie die PwC op verzoek van de vier regulatoren heeft uitgevoerd<sup>16</sup>. Voor grotere bedrijven zal de impact minder groot of zelfs nihil zijn, aangezien er een degressiviteitsmechanisme en een plafond bestaat voor de federale bijdrage vanaf 750.000 EUR voor aardgas en vanaf 250.000 EUR voor elektriciteit<sup>17</sup>.

---

<sup>14</sup> Studie (F)2012 van 14 november 2019 over het aandeel van de elektriciteits- en aardgasfactuur in het budget van de Belgische huishoudens in 2018 (<https://www.creg.be/nl/publicaties/studie-f2012>)

<sup>15</sup> De CREG wijst er bovendien op dat, als er bij de toekenning van het sociaal tarief rekening moet worden gehouden met een inkomenscriterium, dit inkomenscriterium, op zijn minst, deel zou moeten uitmaken van een reeds bestaande en geautomatiseerde "maatregel" (zoals de toekenning aan mensen met een RVT-inkomensstatuut) om automatische controle en toekenning mogelijk te maken en om ervoor te zorgen dat het niet aan de leveranciers of een andere instantie is om te berekenen of aan de inkomenscriteria voor de toekenning van het sociaal tarief is voldaan (wat tot zeer aanzienlijke en ongepaste administratieve lasten zou leiden).

<sup>16</sup> A European comparison of electricity and natural gas prices for residential, small professional and large industrial consumers – 2020 ". Deze studie toont aan dat Belgische huishoudens en Belgische kmo's die op het laagspanningsnet zijn aangesloten, gemiddeld een hogere elektriciteitsprijs betalen dan Franse, Nederlandse en Britse gezinnen. Alleen Duitse huishoudens betalen hogere elektriciteitsprijzen. De belangrijkste oorzaak van deze verschillen ligt in de zogenaamde "overige" kosten, d.w.z. openbardienstverplichtingen, toeslagen en heffingen die via de energierekening worden geïnd. De elektriciteitsfactuur van de Belgische bedrijven die op het middenspanningsnet zijn aangesloten, ligt dicht bij die van de buurlanden. Deze Belgische bedrijven betalen minder dan hun Duitse en Britse tegenhangers, bijna evenveel als hun Nederlandse collega's, maar meer dan Franse bedrijven (afhankelijk van hun specifieke situatie). Volgens de studie van PwC betalen de Belgische bedrijven die op het hoogspanningsnet zijn aangesloten relatief hoge prijzen in vergelijking met de buurlanden. Alleen in het Verenigd Koninkrijk is de elektriciteitsrekening altijd duurder. Er moet echter een onderscheid worden gemaakt tussen elektro-intensieve en niet-elektro-intensieve bedrijven. Voor Belgische niet-elektro-intensieve bedrijven zijn de elektriciteitsprijzen relatief laag. Wat aardgas betreft, is de situatie heel anders: Belgische huishoudens en ook kmo's betalen relatief weinig in vergelijking met hun buitenlandse burens.

<sup>17</sup> Er dient te worden opgemerkt dat het degressiviteitsmechanisme, dat in 2019 ongeveer 220 miljoen euro bedroeg voor de federale bijdrage en de offshore-toeslag en waarvan de kosten ten laste komen van de staatsbegroting, een maatregel is die momenteel door de Europese Commissie in vraag wordt gesteld in het

### **3.1.2. In termen van technische haalbaarheid**

De CREG vestigt de aandacht op het feit dat, indien de regering zou beslissen om de criteria voor de van het sociaal tarief uit te breiden met een inkomenscriterium, het absoluut noodzakelijk is dat het mechanisme voor de toekenning van het sociaal tarief wordt geautomatiseerd. Met andere woorden, het mechanisme zou gebaseerd moeten zijn op een bestaande inkomensgerelateerde categorie van rechthebbenden, om te vermijden dat er nieuwe hoge administratieve lasten worden toegevoegd, hetzij op het niveau van de FOD Economie, hetzij op het niveau van de leveranciers, hetzij op dat van de CREG of van enig ander orgaan. In dit verband staat het voorstel voor een inkomenscriterium op basis van het statuut "RVT volgens inkomen" in principe a priori een dergelijke automatisering toe indien de gegevens worden opgenomen in de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. De FOD Economie moet beschikken over actuele en geautomatiseerde informatie over de rechthebbenden "RVT inkomen" (bijvoorbeeld van het RIZIV of de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid) en deze gegevens opnemen in zijn lijst van rechthebbenden die hij naar de leveranciers stuurt. Anderzijds zou het uiterst omslachtig, tijdrovend, duur en zelfs onuitvoerbaar zijn als het inkomenscriterium niet zou worden geassocieerd met een reeds bestaande categorie van personen en als de CREG, de FOD Economie of de leveranciers manueel zouden nagaan of personen recht hebben op het sociaal tarief volgens de te bepalen inkomenscriteria.

De CREG wijst er ook op dat de uitbreiding van de lijst van begunstigten van het sociaal tarief en het opzetten van een hele procedure om de toekenning van het sociaal tarief voor deze nieuwe begunstigten automatisch te laten verlopen, ook al lijkt dit op het eerste gezicht mogelijk, onvermijdelijk enige tijd in beslag zouden nemen. Bovendien betalen de huishoudens een voorschotfactuur die, zonder dat er speciale maatregelen worden genomen, tot het moment van de regularisatie steeds dezelfde blijft. Om ervoor te zorgen dat het sociaal tarief snel effect heeft op de energiefactuur van de huishoudens, moet door de leveranciers een systeem worden opgezet om de voorschotfacturen voor nieuwe begunstigten te actualiseren. In het algemeen zou de uitvoering van een dergelijke maatregel dan ook niet onmiddellijk plaatsvinden. In die zin zou het niet mogelijk zijn om onmiddellijk en snel in te grijpen als ondersteunende maatregel voor huishoudens die zich in een precare situatie bevinden door de COVID-19-crisis.

De CREG wijst er ook op dat het systeem voor de toekenning van het sociaal tarief en voor terugbetaling dat wordt gehanteerd door de elektriciteits- en aardgasleveranciers, nu al uiterst omslachtig blijkt te zijn. Het beantwoordt aan zeer strikte criteria die vermeld staan in de koninklijke besluiten van 29 maart 2012 tot vaststelling van de regels voor het bepalen van de kosten van de toepassing van de sociale tarieven door de elektriciteits- en aardgasbedrijven en van de tussenkomstregels voor het ten laste nemen hiervan. Deze controle is met name zeer doorgedreven met betrekking tot de rechthebbenden. Aan alle leveranciers wordt een steekproef gevraagd van deze zogenaamde rechthebbende klanten die voortvloeien uit de door de leveranciers overgemaakte schulddossiers, zoals nader omschreven in artikel 10 van deze twee koninklijke besluiten. Al deze controles vinden plaats over een periode van enkele maanden en hebben betrekking op zowel de CREG als de FOD Economie of de leveranciers. Dit systeem nog complexer maken, lijkt niet de meest geschikte oplossing. Bovendien moet de facturering met terugwerkende kracht voor bepaalde klanten, in dit geval tussen 1 maart 2020 en 30 juni 2020, om praktische redenen en vanwege de beheerskosten worden vermeden.

---

kader van het dossier omtrent de degressiviteit van de offshore-toeslag dat bij de Europese Commissie is aangemeld.

### **3.1.3. Wat betreft de gevolgen voor de leveranciers**

Zoals hierboven vermeld is het, om administratieve lasten te vermijden, van essentieel belang dat de lijst van rechthebbenden hen automatisch bereikt en dat het niet aan hen is om te bepalen of een klant al dan niet recht heeft op een sociaal statuut op basis van zijn inkomen (of een ander criterium).

Bovendien moeten leveranciers de voorschotfacturen van nieuwe begunstigden van het sociaal tarief aanpassen, anders zal de steunmaatregel pas enkele weken/zelfs maanden later, d.w.z. op het moment van de regularisatiefactuur, gevolgen hebben voor het budget van de beoogde huishoudens, waardoor dus wordt voorbijgegaan aan de doelstelling om die huishoudens te helpen die in het bijzonder worden getroffen door een inkomensdaling als gevolg van de COVID-19-crisis. De implementatie van deze actualisatie van de voorschotfacturen zou een zekere administratieve last voor de leveranciers met zich mee kunnen brengen.

Afgezien van deze aspecten hebben de leveranciers bij verschillende gelegenheden, met name tijdens de vergadering van de Commissie Energie, Milieu en Klimaat van 20 mei 2020, aangegeven dat een verruiming van de begunstigden van het sociale tarief de kosten van het systeem voor hen alleen maar zou verhogen.

Met betrekking tot hun opmerkingen deelt de CREG de mening van de FEBEG over de volgende punten:

- Een uitbreiding van de begunstigden zou inderdaad een voorfinanciering van de maatregel door de leveranciers met zich meebrengen;
- Bij de berekening van het referentietarief van de energiecomponent wordt geen rekening gehouden met de verschillende verplichtingen inzake groenestroomcertificaten van elk van de Gewesten<sup>18</sup>. Een uitbreiding van de begunstigden zou de kosten voor hen verhogen;
- Het omslachtige karakter van de invoering van een uitbreiding van het toepassingsgebied van de begunstigden (vooral als de toekenning niet geautomatiseerd is op het niveau van de door de FOD Economie meegedeelde lijsten).

### **3.1.4. Wat betreft de naleving van het Europees recht**

Voor zover het huidige stelsel van sociale tarieven geen probleem vormt, vormt de uitbreiding ervan, vanuit het oogpunt van het Europees recht, tot de begunstigden van de verhoogde tegemoetkoming ook geen probleem. Wat de elektriciteit betreft, is er een nieuwe richtlijn, die uiterlijk op 31 december 2020 moet zijn omgezet,<sup>19</sup> en België kan dus geen enkele maatregel nemen die onverenigbaar is met de doelstellingen van die richtlijn tijdens de omzettingsperiode. De inhoud van deze richtlijn is echter gelijkwaardig aan het bestaande recht. Er zijn dus geen juridische belemmeringen voor de voorgestelde uitbreiding als men ervan uitgaat dat de sociale tarieven zelf verenigbaar zijn met het huidige en toekomstige Europese recht.

---

<sup>18</sup> In dit verband herinnert de CREG aan haar brief van 24 oktober 2016 aan de Minister van Energie waarin zij verschillende van de door de leveranciers aangehaalde moeilijkheden aankaart, met name de kwestie van het in aanmerking nemen van de gewestelijke groenestroomcertificaten bij de berekening van de referentieprijzen en waarin zij, voor het geval dat de Minister bepaalde maatregelen wenst te nemen, voorstellen formuleert voor aanpassingen aan de koninklijke besluiten van 29 maart tot vaststelling van de regels voor het bepalen van de kosten van de toepassing van de sociale tarieven door de elektriciteits- en aardgasbedrijven en de tussenkomstregels voor het ten laste nemen hiervan.

<sup>19</sup> Artikel 5, paragraaf 4 van de richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU.

Sinds de invoering van de sociale tarieven in 2004 heeft de Europese Commissie nooit dat deze maatregel hoe dan ook in strijd is met de Europese rechtsregels. Sociale tarieven worden geacht de markt niet te verstoren omdat de doelgroep voldoende is afgebakend en omdat zij gelijke toegang en behandeling vanwege de leveranciers (geen geprivilegieerde *incumbent*) garanderen. Elke leverancier hanteert dezelfde prijzen en ontvangt dezelfde vergoeding, die steeds schommelt volgens de marktontwikkelingen. De berekening en de publicatie ervan worden door de toezichthouder in volledige transparantie uitgevoerd.

Het Hof van Justitie heeft een rechtspraak ontwikkeld, op basis van de derde gasrichtlijn, over de voorwaarden waaronder de overheid kan ingrijpen in de prijzen van de gas- en elektriciteitsvoorziening. Volgens het *Federutility*-arrest is een dergelijke interventie alleen toegestaan wanneer:<sup>20</sup>

- ze een algemeen economisch belang nastreeft om de prijs van de levering aan de eindverbruiker op een redelijk niveau te houden;
- ze slechts geldt voor een noodzakelijkerwijs in de tijd beperkte periode;
- ze duidelijk omschreven, transparant, niet-discriminerend en controleerbaar is en ze de Europese energiebedrijven gelijke toegang tot de consument garandeert.

De afdeling Wetgeving van de Raad van State heeft de sociale tarieven in verschillende adviezen aan deze voorwaarden getoetst.<sup>21</sup> De Raad acht het aannemelijk dat de maximale sociale tarieven een aanvaardbaar algemeen economisch belang nastreven, voldoende duidelijk omschreven, transparant, niet-discriminerend en controleerbaar zijn en gelijke toegang tot de consument voor de aardgas- en elektriciteitsbedrijven in de EU garanderen. Er is inderdaad geen enkel element dat dit in twijfel zou kunnen trekken. De Raad vraagt zich alleen af, met betrekking tot de voorwaarde dat de interventie in de tijd beperkt moet zijn, of een halfjaarlijkse herziening van de sociale tarieven niet verhindert dat de prijzen voor onbepaalde tijd worden bevroren. In het advies wordt verder benadrukt dat deze tijdsbeperkende voorwaarde ook is opgenomen in de nieuwe elektriciteitsrichtlijn. De Raad pleit daarom voor een permanent toezicht op de sociale tarieven, zodat deze kunnen worden afgeschaft wanneer ze niet meer nodig zijn.

De CREG is bereid om deel te nemen aan elk wetgevend initiatief dat een antwoord biedt op de opmerking van de Raad van State over het toezicht. Desalniettemin is de CREG op grond van een aantal overwegingen tot de conclusie gekomen dat er geen absolute noodzaak is voor een wetgevend optreden:

- de sociale tarieven eindigen voor de begunstigde zodra de voorwaarden voor toekenning ervan niet meer vervuld zijn, bijvoorbeeld wanneer een persoon geen recht meer heeft op een uitkering van het OCMW. In overeenstemming met deze intrinsieke beperking van de duur, wordt het dossier van de begunstigten om de drie maanden bijgewerkt. Iedereen die recht heeft op het sociaal tarief op basis van een bepaalde uitkering en die deze uitkering verliest, verliest ook het sociaal tarief. Dit lijkt voldoende om een antwoord bieden op het onderzochte criterium van de richtlijn ("is van beperkte duur en staat in verhouding tot de begunstigten ervan").
- de voorwaarde van beperking in de tijd moet worden gelezen in samenhang met andere bepalingen van de richtlijn<sup>22</sup>. Gedetailleerde bepalingen zijn gewijd aan de bescherming van kwetsbare afnemers (artikel 28) en de bestrijding van energiearmoede (artikel 29). Dit omvat de

---

<sup>20</sup> HvJ 20 april 2010, C-265/08, *Federutility*

<sup>21</sup> Advies 65.517/3 van 27 maart 2019 en adviezen 66.995/3 en 66.996/3 van 5 maart 2020.

<sup>22</sup> Dit hoofdstuk gaat over Richtlijn (EU) 2019/944 en dus over elektriciteit, maar verwacht wordt dat soortgelijke regels zullen worden aangenomen voor gas.

ontwikkeling van indicatoren om het aantal huishoudens met energiearmoede te meten. Pas als er beslissende vooruitgang is geboekt in de strijd tegen energiearmoede, is overheidsingrijpen in de prijsvorming niet langer gerechtvaardigd. Voor de evaluatie ervan is in de <sup>23</sup>richtlijn zelf een controlemechanisme opgenomen. Uiterlijk op 1 januari 2022 en 1 januari 2025 moet België aan de Europese Commissie verslag uitbrengen over alle overheidsinterventies op het gebied van tarifiering, met inbegrip van de sociale tarieven. In het verslag moet met name de noodzaak en de evenredigheid van de sociale tarieven worden beoordeeld. Dit houdt een evaluatie in van zowel de energiearmoede als de werking van de markt. De duur van de maatregelen op zich is niet van invloed op de vraag of zij de markt al dan niet verstoren.

Samengevat is de CREG van mening dat er volgens het Europees recht geen bezwaar bestaat tegen een uitbreiding van de sociale tarieven. Sinds de invoering ervan in 2004 werden de sociale tarieven steeds gezien als zijnde in overeenstemming met het Europese recht. Ook in het kader van het derde energiepakket heeft de Europese Commissie niet de minste kritiek geuit op het concept of de toepassing van sociale tarieven, met name omdat deze gebaseerd zijn op commerciële tarieven en geen verstorend effect hebben op de markt. Dit essentiële aspect blijft ongewijzigd in het kader van het *Clean Energy Package*.

### **3.2. OPMERKINGEN OVER EEN TIJDELIJKE UITBREIDING VAN DE BEGUNSTIGDEN VAN HET SOCIAAL TARIEF TIJDENS DE COVID-19-CRISIS**

De andere verzoeken om uitbreiding (punt b. van de brief van de twee gewestelijke ministers en de twee wetsvoorstellen) worden gedaan in de specifieke context van de COVID-19-crisis. Dit zou een tijdelijke toekenning zijn voor huishoudens die worden getroffen door een inkomensdaling als gevolg van de gezondheids crisis.

Naast de opmerkingen in hoofdstuk 3.1, die ook van toepassing zijn in geval van een tijdelijke uitbreiding van de begunstigen, wenst de CREG de aandacht te vestigen op de volgende punten:

- a. In de huidige zeer uitzonderlijke omstandigheden, met een crisis van deze proporties die leidt tot een inkomensvermindering voor vele huishoudens en die ertoe kan leiden dat deze toch al kwetsbare huishoudens ook in energiearmoede terechtkomen, kunnen uitzonderlijke maatregelen ten gunste van deze huishoudens gerechtvaardigd zijn. De vraag die in dit verband rijst, is wat het meest geschikte mechanisme is om dit doel te bereiken. Rekening houdend met de urgentie van de te nemen maatregelen vraagt de CREG zich af of een interventie via het bestaande sociale tariefstelsel wel het beste middel is om snel te reageren. Op dit systeem een beroep doen om de door de huidige crisis getroffen huishoudens te helpen, zelfs tijdelijk, vereist een vrij complex administratief beheer.
- b. De doelstelling om mensen te helpen die tijdens de gezondheids crisis met een inkomensdaling worden geconfronteerd, is op zich lovenswaardig, maar een dergelijk voorstel stuit op grote operationele en praktische moeilijkheden en zou dus administratief gezien duur zijn. We kunnen hierbij met name de volgende elementen citeren in het kader van een tijdelijke toekenning gekoppeld aan inkomensvoorwaarden:

---

<sup>23</sup> Artikel 5.9 van Richtlijn (EU) 2019/944.

- i. Dit voorstel, dat gericht moet worden uitgevoerd, zou omslachtig zijn om op administratief niveau uit te voeren, met name wat betreft het toezicht op de naleving van de inkomenscriteria waar dat nodig is. Er moet worden bepaald wie de inkomens zou controleren: de leveranciers? de CREG? De ziekenfondsen? De OCMW's? In het kader van een dergelijke nieuwe toezichtopdracht zouden deze verschillende organen/instellingen worden geconfronteerd met nieuwe administratieve lasten en verschillende potentiële problemen, hetzij in termen van competenties, deskundigheid of personeel, die gevolgen zullen hebben wat kosten betreft. Het belang van het toezicht op de toekenningsvoorwaarden mag echter niet over het hoofd worden gezien, aangezien het aantal potentieel betrokken personen extreem hoog zou kunnen zijn.
  - ii. Het toezicht op de inkomensvoorwaarden gebeurt over het algemeen op basis van het aanslagbiljet personenbelasting. Welnu, dit aanslagbiljet met inkomensgegevens van de maanden waarin de gezondheids crisis de huishoudens heeft getroffen, zal niet beschikbaar zijn vóór 2021. Als de toekenning zou worden bepaald wanneer het aanslagbiljet beschikbaar is en het toezicht effectief kan gebeuren, zou dit betekenen dat het nog maanden kan duren voor de financiële steun wordt verleend, waardoor het gewenste doel van een steunmaatregel tijdens de periode van inkomensverlies van het huishouden als gevolg van de gezondheids crisis niet zou worden bereikt.
- c. Het Vlaamse Gewest heeft al een maatregel genomen om de door de gezondheids crisis getroffen gezinnen te helpen hun energiefactuur te betalen. Zo heeft ze een "Water- en energievergoeding" ingevoerd voor alle personen die in Vlaanderen gedomicilieerd zijn, of gedomicilieerd zijn binnen de EU, Zwitserland of de Europese Economische Ruimte en die tijdens de gezondheids crisis minstens één dag hebben geprofiteerd van de tijdelijke economische werkloosheid COVID-19. Deze uitkering, die door het Gewest wordt gefinancierd en slechts eenmaal wordt toegekend, bedraagt 202,68 EUR per werknemer die aan de voorwaarden voldoet. Daarmee moeten de kosten van de begunstigde worden gedekt voor water (30,77 EUR), verwarming (95,05 EUR) en elektriciteit (76,86 EUR).

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft van zijn kant het statuut van beschermde klant uitgebreid, waardoor nieuwe categorieën van huishoudens in Brussel recht hebben op het sociaal elektriciteits- en gastarief. Brusselaars die een ingebrekestelling hebben ontvangen van hun energieleverancier en die tussen 1 februari 2020 en 31 december 2020 minstens 14 dagen werkloos zijn of zijn geweest, zullen kunnen profiteren van het statuut van beschermde klant. Het statuut is ook toegankelijk voor zelfstandigen die het overbruggingsrecht genieten of hebben genoten.

Dit statuut van bijzondere beschermde klant COVID-19 ten laste van de tarieven van de distributienetbeheerder Sibelga moet het mogelijk maken om aan de begunstigden het sociaal tarief toe te kennen voor een jaar vanaf de datum van toekenning en zo de inningsprocedure van de commerciële leverancier tijdelijk te omzeilen.

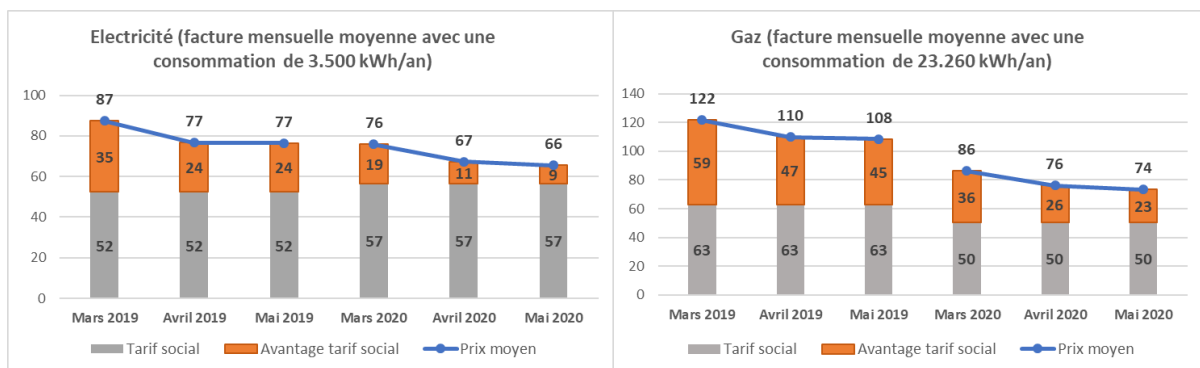
De uitbreiding, op federaal niveau, van de criteria voor de toekenning van het federale sociaal tarief zoals voorgesteld door de ministers van Energie van de Waalse en Brusselse regering of zoals voorgesteld in de wetsvoorstellen, zou overlappen met de maatregel die de Vlaamse regering heeft ingevoerd voor de in Vlaanderen gedomicilieerde tijdelijke economische COVID-19-werklozen en met de maatregel die de Brusselse regering heeft ingevoerd voor de begunstigden van het statuut van beschermde klant - speciaal coronastatuut. In de wetenschap dat een dergelijke uitbreidingsmaatregel, zelfs een tijdelijke, aanzienlijke financiële gevolgen zou hebben, vestigt de CREG de aandacht op het belang om overlappende effecten tussen steunmaatregelen zoveel mogelijk te vermijden en op het belang om de verstrekte steunmaatregelen zo "eerlijk" mogelijk te richten. Zij wijst er ook op dat zij bereid is deel te

nemen aan het overleg tussen de entiteiten om de verschillende vormen van steun op elkaar af te stemmen.

De CREG wijst er ook op dat de gewesten, zoals beslist door de Brusselse regering, de mogelijkheid hebben om de categorieën van gewestelijke beschermde klanten uit te breiden, waardoor de beoogde gezinnen kunnen profiteren van een tarief dat op hetzelfde niveau ligt als het federale sociale tarief, maar dat gefinancierd wordt door het gewest of door de tarieven van de distributienetbeheerders van de betrokken gewesten en dat wordt ingevoerd in het kader van een gewestelijke maatregel.

- d. De situatie op de energiemarkten tijdens de gezondheids crisis is vrij uitzonderlijk<sup>24</sup>. Ze heeft geleid tot een even uitzonderlijke verlaging van de tariefaanbiedingen van leveranciers. Leveranciers stellen daarom bijzonder aantrekkelijke tariefaanbiedingen voor aan consumenten met bijzonder lage prijzen. In de loop van de drie maanden, van maart tot mei 2020, is het voordeel van het sociale tarief ten opzichte van de gemiddelde prijzen van elektriciteit en aardgas zeer sterk gedaald in vergelijking met wat gewoonlijk wordt waargenomen. Terwijl tussen maart en mei 2019 met het sociaal tarief 83 EUR kon worden bespaard<sup>25</sup> ten opzichte van de gemiddelde prijs van elektriciteit en 151 EUR ten opzichte van de gemiddelde prijs van aardgas, bedraagt tussen maart en mei 2020 het verschil tussen een factuur met sociaal tarief en een factuur met de gemiddelde prijs slechts 39 EUR voor elektriciteit en 85 EUR voor aardgas<sup>26</sup>. Deze situatie is zeker heel specifiek voor de situatie die tijdens de gezondheids crisis op de energiemarkten is waargenomen en zou vanaf juli 2020 moeten veranderen met de herberekening van het sociale tarief. Hieruit blijkt echter dat een tijdelijke maatregel in de maanden maart tot mei/juni (de situatie zal naar verwachting niet ingrijpend veranderen in juni), een minder groot effect zal hebben dan in andere perioden.

Figuur 1: Evolutie van de verschillen tussen de gemiddelde prijs en het sociaal tarief: een kloof die sterk verkleint



Electriciteit (gemiddelde maandelijkse factuur met een verbruik van 3.500 kWh/jaar)

Aardgas (gemiddelde maandelijkse factuur met een verbruik van 23.260 kWh/jaar)

Sociaal tarief      Voordeel sociaal tarief      Gemiddelde prijs

<sup>24</sup><sup>24</sup> Op de gasmarkt leidde de daling van de vraag, in combinatie met de overvloed aan gas op de internationale markten en de hoge opslagniveaus, alsmede de bijzonder gunstige weersomstandigheden, tot een sterke daling van de prijzen op de kortetermijnmarkten. Op een relatief vergelijkbare manier heeft de aanzienlijke daling van de vraag naar elektriciteit in combinatie met de weersomstandigheden die bijzonder gunstig zijn voor hernieuwbare energie en met een nucleaire productie die niet gemoduleerd kon worden, geleid tot een aanzienlijke daling van de elektriciteitsprijzen op de markten.

<sup>25</sup><sup>25</sup> Voor een huishouden met een gemiddeld jaarverbruik van 3.500 kWh.

<sup>26</sup><sup>26</sup> Voor een huishouden met een gemiddeld jaarverbruik van 23.260 kWh.

### 3.3. OVERIGE ALGEMENE OPMERKINGEN

Op een meer transversale manier wenst de CREG de conclusies van haar studie (F)2012 in herinnering te brengen<sup>27</sup>. Het aandeel van de energiefactuur in het budget van de huishoudens verschilt sterk in functie van hun profiel. Binnen de vier in de studie geanalyseerde typologieën van huishoudens gelden alleenstaanden en de eenoudergezinnen veruit als het sterkst getroffen door het gewicht van de energiefactuur. Voor huishoudens die hun woning en sanitair water met aardgas verwarmen (61 % van de Belgische huishoudens) en die voor het overige elektriciteit gebruiken, vertegenwoordigt de factuur voor elektriciteit en aardgas, volgens de in aanmerking genomen profielen van energieverbruik:

- circa 8 en 10%, respectievelijk, van de beschikbare <sup>28</sup>mediane netto inkomens voor alleenstaanden en eenoudergezinnen;
- en ca. 5% van de beschikbare mediane netto inkomens voor huishoudens van twee volwassenen met twee kinderen ten laste en voor huishoudens van twee volwassenen zonder kinderen ten laste.

Tevens brengt de studie F2012 ons bij de raming dat, in 2018, de volgende percentages van de huishoudens die hun woning en warm water verwarmen met aardgas (61% van de Belgische huishoudens) getroffen worden door energiearmoede:

- tussen 20% en 30% van de alleenstaanden;
- 2% van de huishoudens met twee volwassenen zonder kinderen ten laste;
- tussen 6% en 10% van de huishoudens met twee volwassenen en twee kinderen ten laste;
- tussen 40 en 50% van de eenoudergezinnen (een volwassene met twee kinderen ten laste).

Deze cijfers moeten met de nodige voorzichtigheid worden gehanteerd, aangezien ze gebaseerd zijn op *een* indicator van energiearmoede en er geen officiële indicator(en) van energiearmoede is (zijn). Momenteel hebben noch België, noch de Europese Unie een precieze definitie van energiearmoede. Een recente studie<sup>29</sup> van de Europese Commissie telde ongeveer 178 verschillende indicatoren van energiearmoede in de literatuur. Wat dit betreft, herinnert de CREG eraan dat in het kader van het Clean Energy Package de Europese Unie aan de lidstaten de verplichting oplegt om in het kader van hun geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen een raming te maken van het aantal huishoudens in een situatie van energiearmoede<sup>30</sup>. De CREG staat ter beschikking van de regering om, in overleg met de bevoegde instanties en deskundigen, indicatoren voor energiearmoede te ontwikkelen om het aantal huishoudens met energiearmoede te evalueren, zoals de Europese Unie voorschrijft. De CREG pleit voor de invoering van een adequaat instrument voor het monitoren van de energiearmoede, bijvoorbeeld door de oprichting van een observatorium voor energiearmoede (zoals met name in Frankrijk).

De CREG is bovendien van mening dat het interessant zou zijn te analyseren of, binnen de bestaande steunmechanismen, er acties zouden kunnen worden ondernomen om de steun te versterken die deze huishoudens in moeilijkheden genieten, bijvoorbeeld door, naast de indexering waarover onlangs werd beslist in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de mogelijkheid te bestuderen om

---

<sup>27</sup> Studie over het aandeel van de elektriciteits- en aardgasfactuur in het budget van de Belgische huishoudens in 2018, <https://www.creg.be/nl/publicaties/studie-f2012>

<sup>28</sup> Na aftrek van de kosten van de woning.

<sup>29</sup> "Selecting Indicators to Measure Energy Poverty", Framework Contract ENER/A4/516-2014, Final Report, Trinomics, 18 mei 2016

<sup>30</sup> Artikel 3 van verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018



het Gas- en Elektriciteitsfonds te herwaardenen. Dit fonds maakt het voor de OCMW's mogelijk opdrachten van sociale begeleiding en van financiële steun te verzekeren in het kader van de energielevering aan de kwetsbaarste personen.

## 4. BESLUIT

In dit advies worden verschillende voorstellen geanalyseerd om de begunstigden van het sociale tarief uit te breiden. Het meet met name de financiële gevolgen van deze verschillende voorstellen. Het bevat ook een aantal opmerkingen en suggesties met betrekking tot de voorstellen voor de uitbreiding.

In het algemeen begrijpt de CREG de intenties van de auteurs van de voorstellen die de criteria voor de toekenning van het sociaal tarief willen uitbreiden om kwetsbare gezinnen te helpen hun energiefactuur te betalen. Dit is des te begrijpelijker in de huidige, vrij uitzonderlijke omstandigheden, met een crisis van aanzienlijke omvang, die leidt tot een daling van het inkomen voor een zeer groot aantal huishoudens. Dit inkomensverlies kan duizenden toch al kwetsbare huishoudens in energiearmoede doen belanden.

In een dergelijke context kunnen uitzonderlijke steunmaatregelen ten gunste van de huishoudens waarop de voorstellen betrekking hebben, zeker gerechtvaardigd zijn. Maar de vraag is wat het meest geschikte mechanisme is om dit doel te bereiken, in een periode die hopelijk beperkt zal blijven tot enkele maanden.

Rekening houdend met de urgentie van de te nemen maatregelen vraagt de CREG zich af of een interventie via het bestaande sociale tariefstelsel wel het beste middel is om zo snel mogelijk te reageren. Op dit systeem een beroep doen om de door de huidige crisis getroffen huishoudens te helpen, zelfs tijdelijk, vereist een administratief beheer en een controle van de voorwaarden die vrij complex zijn. In dit verband vraagt de CREG zich af of er niet ook andere maatregelen kunnen worden onderzocht die een minder omslachtige controle en een minder omslachtig administratief beheer inhouden, zoals bijvoorbeeld:

- een verhoging van de middelen voor het Gas- en elektriciteitsfonds, waardoor de OCMW's hun steun kunnen versterken aan kansarme huishoudens (waarvan het aantal fors is toegenomen als gevolg van de COVID-19-crisis) die in een situatie van betalingsmoeilijkheden zijn terechtgekomen (in hetzelfde perspectief zou, met het oog op een niet-discriminerende steun voor huishoudens die zich verwarmen met andere brandstoffen dan gas, ook het sociaal verwarmingsfonds kunnen worden verhoogd);
- de organisatie van groepsaankopen via geïnstitutionaliseerde organen, om huishoudens te laten profiteren van lage prijzen, met name de meest kwetsbare huishoudens die niet altijd de weg naar de beste aanbiedingen op de markt blijken te vinden;
- de voortzetting en versterking van bewustmakingscampagnes om de consument te informeren om de prijzen te vergelijken en hem te sturen in de richting van goedkopere contracten;
- de toekenning van een specifieke toelage via werkloosheidsuitkeringen of het overbruggingsrecht.

Zij wijst er ook op dat er een mechanisme bestaat om te voorkomen dat de gedropte klanten zonder elektriciteits- en aardgasvoorziening komen te zitten, waarvoor de CREG voorstellen heeft gedaan om ervoor te zorgen dat de marktprijzen beter worden gevolgd door de gedropte-klantentarieven en om deze tarieven te verlagen.

\*\*\*\*

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:



Laurent JACQUET  
Directeur



Koen LOCQUET  
Wvd. Voorzitter van het Directiecomité

## **BIJLAGE 1 (VERTROUWELIJK)**

**Brief van de gewestelijke ministers van Energie van de Waalse en Brusselse regering**

## BIJLAGE 2

### **15 JANUARI 2014. - Koninklijk besluit betreffende de verhoogde verzekeringstegemoetkoming bedoeld in artikel 37, § 19, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen gecoördineerd op 14 juli 1994**

[http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/loi/change\\_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2014011508&table\\_na me=wet](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2014011508&table_na me=wet)

Art 8.

Het recht op de verhoogde tegemoetkoming wordt toegekend aan de rechthebbende die daadwerkelijk een van de volgende voordelen geniet of zich in een van de volgende situaties bevindt:

1. het leefloon ingesteld bij de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, op voorwaarde dat hij dat leefloon daadwerkelijk heeft ontvangen gedurende een ononderbroken periode van minstens drie volledige maanden;

2. de steun die geheel of gedeeltelijk door de federale overheid ten laste wordt genomen op grond van de artikelen 4 en 5 van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, op voorwaarde dat hij die steun daadwerkelijk heeft ontvangen gedurende een ononderbroken periode van minstens drie volledige maanden;

3. de inkomensgarantie voor ouderen ingesteld bij de wet van 22 maart 2001;

4. het gewaarborgd inkomen voor bejaarden ingesteld bij de wet van 1 april 1969, alsook de rechthebbende die het recht op de rentebijslag behoudt;

5. een tegemoetkoming die wordt toegekend aan een persoon met een handicap krachtens de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap;

6. het kind met een handicap waarvan de lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid van ten minste 66 % is vastgesteld door een arts van de Directie-generaal Personen met een Handicap van de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid;

7. het kind dat is ingeschreven in de hoedanigheid van gerechtigde NBMV, bedoeld in artikel 32, eerste lid, 22°, van de wet;

8. het kind dat is ingeschreven in de hoedanigheid van gerechtigde wees in de zin van artikel 32, eerste lid, 20°, van de wet;

[<sup>1</sup> 9. het kind dat ingeschreven is in de hoedanigheid van gerechtigde wees in de zin van artikel 32, eerste lid, 11°sexies, van de wet, waarvan beide ouders overleden zijn.]<sup>1</sup>

De arts gaat over tot de vaststelling van de ongeschiktheid, bedoeld in het eerste lid, 6°, overeenkomstig de regels bepaald :

- in artikel 2 van het koninklijk besluit van 3 mei 1991 tot uitvoering van de artikelen 47, 56septies en 63 van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders en van artikel 96 van de wet van 29 december 1990 houdende sociale bepalingen;

- in artikel 2 van het koninklijk besluit van 28 augustus 1991 tot uitvoering van de artikelen 20, §§ 2 en 3, 26 en 35, van het koninklijk besluit van 8 april 1976 houdende regeling van de gezinsbijslag ten voordele van de zelfstandigen, en van artikel 23 van het koninklijk besluit van 21 februari 1991 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de regeling van de gezinsbijslag ten voordele van de zelfstandigen.

Ten aanzien van de kinderen die behoren tot de leeftijdscategorie bedoeld in artikel 63, § 2, van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders wordt voor de toepassing van artikel 2 van voormeld koninklijk besluit van 3 mei 1991 en van artikel 2 van voormeld koninklijk besluit van 28 augustus 1991 echter de Lijst van pediatrie aandoeningen bedoeld in artikel 7, § 1, eerste lid, 1°, van het koninklijk besluit van 28 maart 2003 tot uitvoering van de artikelen 47, 56septies en 63 van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders en van artikel 88 van de programmawet (I) van 24 december 2002 gebruikt in plaats van de Lijst van aandoeningen.